

PROBLEMATIKA VODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ JE VĚCÍ NÁS VŠECH

Z široké problematiky vodního hospodářství bychom chtěli pro veřejnost, která ovlivňuje svým přístupem řešení území (pracovníci stavebních úřadů a úřadů územního plánování, starostové a zastupitelé obcí), zmínit několik aktuálních témat.

Protipovodňová opatření

V souvislosti s udržitelným rozvojem území je třeba usilovat o systematickou prevenci povodní a povodňových škod. Prevencí se rozumí zejména uvolňování v současnosti zastavěných záplavových území pro nerušený odtok vody během povodně a zároveň zvýšení možnosti zadržování vody v krajině (revitalizace, stabilizace a další retenční technická opatření na horních tocích, obnova rybníků a revitalizace středních toků, budování nádrží a poldrů na středních a dolních tocích). Ke konci roku 2011 bylo dokončeno předběžné vyhodnocení povodňových rizik a vymezení oblastí s potenciálně významným povodňovým rizikem. Toto vyhodnocení je zpřístupněno veřejnosti na stránkách Ministerstva životního prostředí v sekci Témata → části Voda → informační systémy → *Povodňový informační systém „POVIS“*. Protipovodňová opatření předpokládají efektivní součinnost technických a přírodních opatření v kontextu všech vodohospodářských souvislostí. V rámci územně plánovací dokumentace je navrhována protipovodňová ochrana sídel a preventivní opatření ke zmírnění povodňových škod, tj. zvýšení akumulace a využití vody v krajině a to zejména podporou infiltrace srážkových vod, dále pak např. správným hospodařením se srážkovými vodami v urbanizovaných územích.

Problematikou se zabývá dokument schválený usnesením vlády České republiky ze dne 10. 11. 2010 č. 799 pod názvem „*Koncepce řešení problematiky ochrany před povodněmi v České republice s využitím technických a přírodních blízkých opatření*“, jehož zpracovateli jsou Ministerstvo zemědělství a Minis-

Jez ve Frýdlantu před povodní 2010

Jez ve Frýdlantu po povodni v roce 2010

terstvo životního prostředí. Koncepce je dostupná na stránkách Ministerstva zemědělství → Koncepce a strategie.

Územní plánování v zastavěných částech měst a obcí

Jedním z úkolů územně plánovací dokumentace je upřednostnit budoucí výstavbu v oblastech mimo záplavová území. V případě již zastavěného záplavového území je třeba zajistit ochranu území pro budoucí realizaci prvků protipovodňové ochrany, retenci vody a další

vodohospodářskou infrastrukturu (převody vody, vodní cesty, využití čisté obnovitelné energie, vyrovnávání průtoků, rekreace apod.).

Dalším z opatření územního plánování je vytvářet podmínky pro minimalizaci odvádění dešťových vod v zastavěných částech obcí do jednotné kanalizace. Opatření spočívá ve vytvoření takového systému hospodaření se srážkovými vodami, které umožní jejich vsakování přímo v místě jejich dopadu, a to povrchovým vsakováním do podloží, případně vsakováním do podzemních vod. Tímto opatřením bude sníženo množství odpadních vod, které je

Zdroj: www.mapy.cz

Zdroj: Revitalizace vodních toků, Ing. Tomáš Just, AOPK 2012

Zatrubnění je nejvyšším stupněm morfologické degradace vodního toku. V minulosti se takto občas řešily prostorové problémy v sídlech a neschopnost zabránit znečištění vody a zápachu. Dnešní koncept rehabilitace sídelního prostoru předpokládá, že tyto uvězněné vodní toky budou znovu otvírány. Jenečský potok v Hostivici, Praha-západ, 2010.

Potok Lauterbach v Bad Staffelsteinu v Bavorsku prodělal protipovodňovou a revitalizační úpravu v roce 1998. Do jeho dostatečně kapacitního povodňového průtočného koridoru, který proti okolní zástavbě vymezují architektonicky řešené zdi, se dnes vejde přírodě blízká kyneta pro běžné průtoky, parková úprava se vzrostlými stromy a vycházková cesta. Otcové města Bad Staffelsteinu si jsou vědomi hodnoty intravilánového území. Je příliš cenné na to, aby bylo v zanedbaném stavu, nebo aby bylo rozprodáno pro výdělkářské účely. Do jeho veřejných funkcí se vyplatí dál investovat. Revitalizaci potoka provedl státní vodohospodářský úřad (obdoba podniků Povodí v ČR) ve spolupráci a za finanční účasti města Bad Staffelsteinu. Úzká součinnost obcí a správců toků je pro bavorské vodní hospodářství příznačná.

nutno nákladným způsobem upravovat v čistírnách odpadních vod. Požadavek zajištění vsakování dešťových vod má být vznesen zejména u nově budovaných objektů. V rozvojových územích

sídel je nutné již ve fázi územního plánování vyhradit plochy vhodné k povrchovému vsakování srážkových vod. Proto v rámci pořizování územně plánovací dokumentace je nutné analyzo-

vat vodohospodářské poměry území včetně navazujících sousedních ploch mimo zastavěná území, která je mohou velkou měrou ovlivnit (přívalové deště velké intenzity dopadající na pole s malým nebo žádným vegetačním krytem mohou způsobit v jarních nebo letních měsících v místě soustředěného odtoku „místní povodeň“). Průvodním negativním jevem těchto událostí je eroze půdy – voda přitékající z polí nese s sebou ve velké míře erodovaný materiál.

Novým trendem je snaha o návrat dříve zatrubněných koryt toků v intravilánech obcí zpět do otevřených koryt a využít tak vhodným technickým řešením estetickou a ekologickou funkci otevřeného vodního toku.

Pro udržitelný rozvoj sídel a jejich okolí je nutné zajistit součinnost procesů územního plánování s navrhováním a realizací pozemkových úprav. Styčnými body obou procesů jsou zejména návrh plánů společných zařízení pozemkových úprav a vymezení veřejně prospěšných staveb a veřejně prospěšných opatření v územních plánech. V těchto bodech jsou vyjádřeny veřejné zájmy pro další rozvoj území.

Výše popsanými tématy se velmi názorně zabývá např. publikace „**Přírodě blízké odvodnění dopravních ploch v sídlech**“. Publikace je překladem německého originálu [Bavorský zemský úřad pro životní prostředí, 2005] a je dostupná na stránkách Ministerstva zemědělství v sekci Voda → Publikace a dokumenty → Ostatní.

Dále doporučujeme vaši pozornost publikaci „**Vodohospodářské revitalizace a jejich uplatnění v ochraně před povodněmi**“, kterou vydala v roce 2005 3. ZO ČSOP Hořovicko ve spolupráci se společností Ekologické služby s. r. o., Agenturou ochrany přírody a krajiny a Ministerstvem životního prostředí. Ing. Tomáš Just s kolektivem autorů se v této obsáhlé publikaci věnuje revitalizacím v nejširších souvislostech, zejména jako součástí protipovodňových opatření a možností zvýšení retenční schopnosti krajiny, ochraně a obnově migrační propustnosti vodních toků a podpoře jejich samočisticí funkce. Publikace je doplněna názornými kresbami, schémata a fotografiemi již provedených vodohospodářských řešení u nás i v zahraničí.

Vodní zdroje, kvalita podzemních vod

S ohledem na udržitelný rozvoj je nutno vymezit a chránit území vhodná pro akumulaci povrchových vod (LAPV = lokality pro akumulaci povrchových vod). Byl vypracován generel, ve kterém byly vytipovány lokality pro dlouhodobé územní hájení možných budoucích vodních nádrží. Uvedený „Generel území chráněných pro akumulaci povrchových vod“ a základní zásady využití těchto území jsou dostupné na stránkách Ministerstva zemědělství v sekci Voda → Publikace a dokumenty → Ostatní.

Ochrana vodních toků a koryt, zlepšení jakosti vody v tocích

Vlivem technických úprav toků během posledních 200 let došlo ke změně přírodního charakteru toků. Jedná se zejména o protipovodňové úpravy toků. Příčné objekty na tocích ovlivňují transport a ukládání splavenin a také podmínky pro existenci vodních a na vodu vázaných organismů, možnost jejich migrace. Problematikou průchodnosti migračních překážek na vodních tocích a obnovou biologické spojitosti říční sítě se zabývá „Konceptce zprůchodnění říční sítě ČR“. Celé znění konceptce je možno nalézt na stránkách Ministerstva životního prostředí v sekci Témata → Příroda a krajina → Obecná ochrana přírody a krajiny → Fragmentace krajiny.

Využití povrchových vod ke koupání

Novela zákona o vodách zapracovala Směrnicí Evropského parlamentu o řízení jakosti vod ke koupání. Zákon definuje profil povrchové vody využívané ke koupání a stanovuje povinnost provádět opatření v případě nevyhovující jakosti povrchové vody ke koupání. Obsah a způsob sestavení profilu, podmínky jeho přezkumu a aktualizace jsou uvedeny ve vyhlášce č. 155/2011 Sb. Každoročně je pro koupací sezónu vydáván „Seznam přírodních koupacích míst“.

Zdroj: Revitalizace vodních toků, Ing. Tomáš Just, Agentura ochrany přírody ČR, březen 2012

Litovický potok v Praze-Ruzyni, 2010. Tento úsek potoka vedoucí podél zdi obory Hvězda byl ještě předcházejícího roku zakrytý. Magistrát města Prahy ho nechal otevřít. Stísněný prostor mezi oborní zdí a silnicí neumožňoval výraznější rozvolnění trasy a rozvěvení příčných průřezů, nicméně je zde patrná snaha o řešení poskytující potoku alespoň základní ekologickou hodnotu. Nepravidelná rovnanina z velkých kamenů, stabilizující břehy, vytváří poměrně členitý povrch s množstvím úkrytů pro živočichy.

Zdroj: Generel území chráněných pro akumulaci povrchových vod a základní zásady využití těchto území, MZe a MŽP, Praha, září 2011

Vymezená území chráněná pro akumulaci povrchových vod dle Generelu LAPV

Zdroj: Mapová příloha Konceptce zprůchodnění říční sítě ČR

Mapa České republiky s vyznačením nadregionálních a regionálních biokoridorů a příčných překážek na nich

Příkladem velmi vhodného odtranění migrační překážky je řešení rybího přechodu začleněného do městského parku ve Weidenu.

Jez je v celé šířce toku migrační překážkou pro vodní živočichy.

lišť na povrchových vodách, ve kterých nabízí službu koupání provozovatel a dalších povrchových vod ke koupání“. Seznam je přístupný na stránkách Ministerstva zdravotnictví → Veřejné zdraví → dokumenty. Po celou

koupací sezónu je sledována kvalita vody ke koupání, aktuální informace jsou dostupné tamtéž.

V těchto profilech jsou sledovány parametry jakosti vody pro koupání, které jsou stanoveny zvláštním právním

předpisem. Povrchové vody, uvedené v seznamu, musejí do konce koupací sezóny 2015 splňovat požadavky na přijatelnou kvalitu vody (§ 34 odst. 3 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách).

*Ing. Zdeňka Kučerová
Ústav územního rozvoje*